

Nytt golv i Långlöts kor

Förundersökning 2009

Långlöts kyrka, Långlöt socken, Borgholms kommun, Öland

Cecilia Ring

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2009:40

Nytt golv i Långlöts kor

Förundersökning 2009

Långlöts kyrka, Långlöt socken, Borgholms kommun, Öland

Författare	Cecilia Ring
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

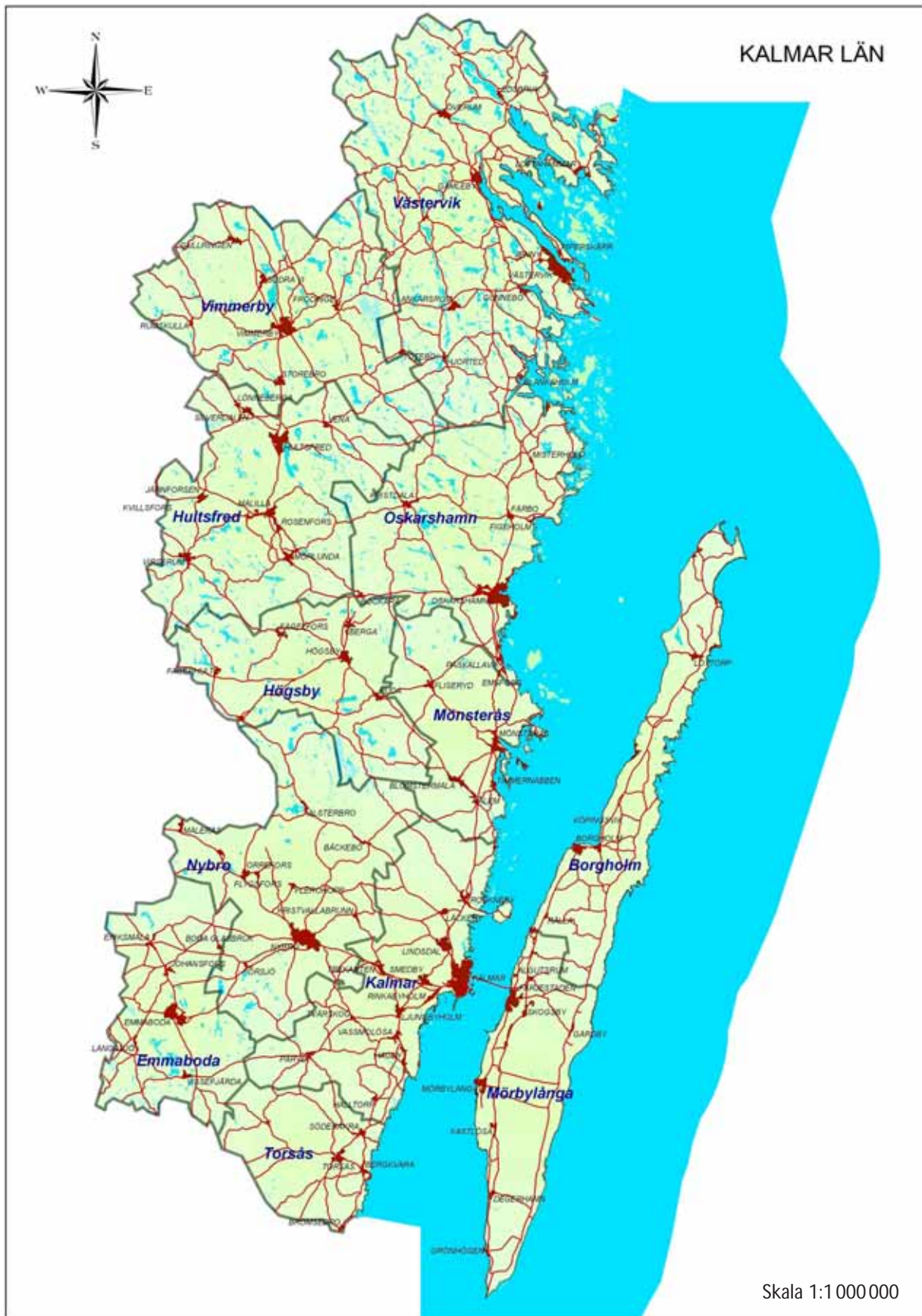
Keywords: Öland, Långlöt, Church, medieval

During one day in 2009 Kalmar county museum conducted an archaeological trial excavation in Långlöt church, Öland. Earlier excavations have shown that there have been earlier churches on the same spot. In a small area in chancel of the church, stones, lime mortar and rubbish has taken away.

No medieval remains could be detected within the excavated area. Based on the results of the present trial excavation, it is suggested that no further archaeological investigations are needed within this area in order to make the new floor construction.

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Inledning.....	9
Topografi och fornlämningsmiljö.....	10
Genomförande och resultat.....	11
Tolkning och åtgärdsförslag.....	12
Referenser.....	13
Tekniska och administrativa uppgifter.....	15
Bilaga: Fotolista.....	17

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

På grund av mögelproblem i Långlöt kyrka har man bestämt sig för att ändra golvkonstruktionen framme i koret vilket krävde sänkning av den nuvarande undergrundsnivån med cirka 0,2 meter. I samband med detta gjordes en förundersökning i form av schaktövervakning på en cirka 7 x 3 m stor yta i koret.

Den ytan var tidigare kyrkogårdsmark till en av de tidigare kyrkorna som stått på platsen och det nu aktuella området kom att ingå i kyrkan vid den sista kyrkans uppförande, på slutet av 1700-talet. Inga äldre lager eller konstruktioner påträffades vid undersökningen.

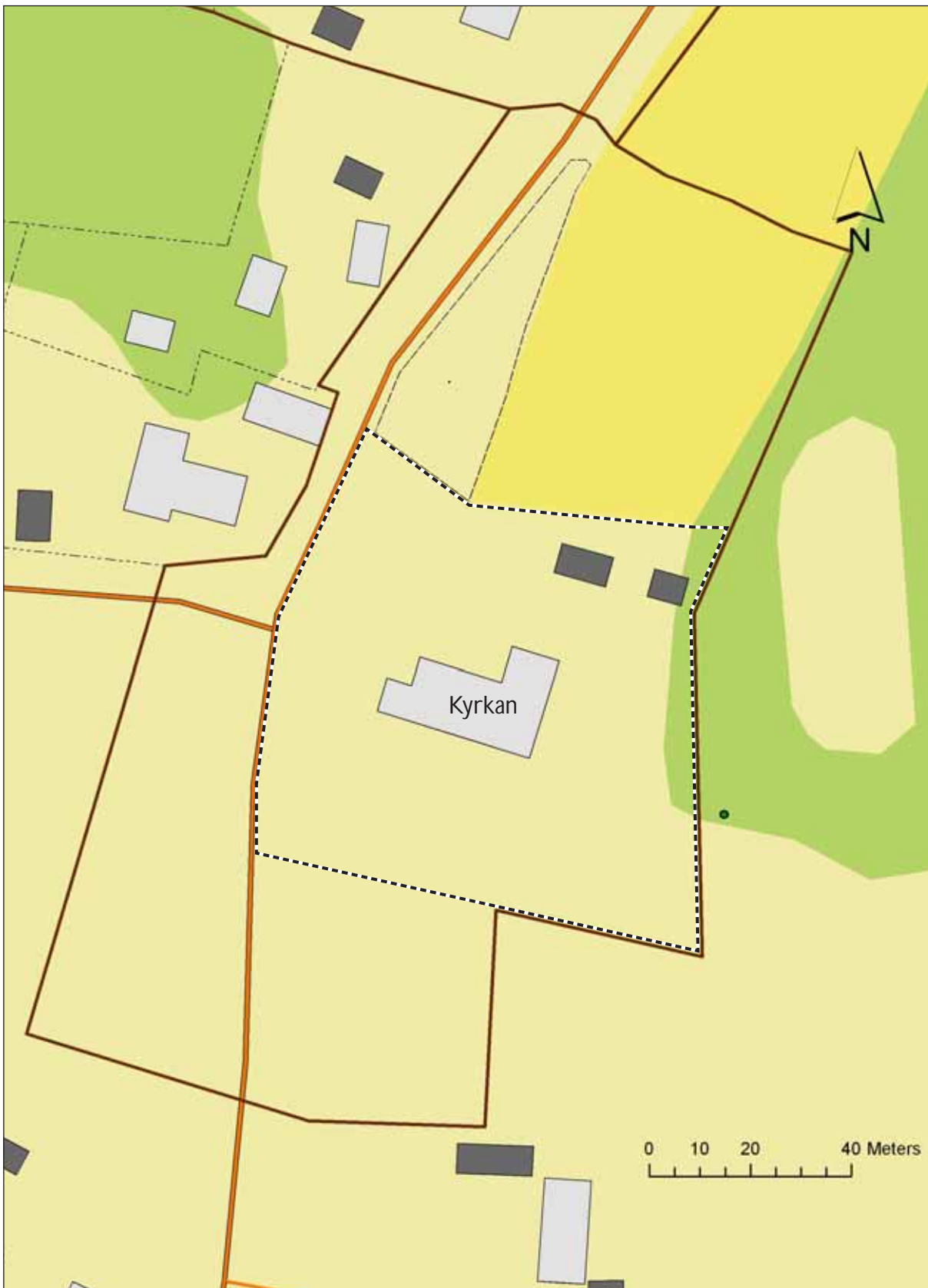

Fig 1. Kyrkans och kyrkogårdens placering i Långlöt.

Inledning

En arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning genomfördes under 1 dag i juni månad 2009 av Kalmar läns museum i koret på Långlöts kyrka. Då kyrkan haft problem med mögel skall man ändra på golvkonstruktionen och då krävdes det att lösa massor

framme i koret togs bort för att den nya golvkonstruktionen skulle kunna anläggas.

Syftet med undersökningen var att se att inga kulturlager eller konstruktioner så som gravar skadades vid borttagandet av de lösa massorna.

Topografi och fornlämningsmiljö

Långlöts kyrka är belägen på norra delen av ett gravfält som använts från 200-300 talet f kr och ända till 1000-talets slut. Kyrkan ligger inte i direkt anslutning till någon by utan på östra landborgen halvvägs mellan Långlöts och Folkeslunda byar. Söder om kyrkan ligger den före detta prästgården, vars mangårdsbyggnad uppfördes 1839 och flygelbyggnaden 1844. Under medeltiden fram till mitten av 1500-talet var Långlöt ett eget pastorat. Gustav Vasa lade dock socknen under Runsten 1545, dit det tillhörde fram till 1585. Därefter blev Långlöt åter självständigt och förblev så ända fram till 1917, då det återigen slogs samman med Runsten.

Den första kyrkan i Långlöt bör ha varit en träkyrka. Man har kunnat datera ett stycke av en sekundärt använd takstol till omkring år 1080 e kr. Vid restaureringar av nuvarande kyrkan påträffades också ett mynt som daterades till 1084-1088. Efter träkyrkan uppfördes på tidigt 1100-tal den första stenkyrkan. Under 1100- och 1200-talet byggdes kyrkan om och till och blev en så kallad klövsadelkyrka. I slutet av 1700-talet revs stora delar av den medeltida kyrkan och dagens kyrka uppfördes. Den består av ett rymligt långhus, med det romanska tornet bevarat i väster. Norr om koret ligger sakristian byggd år 1855. Kyrkans väggar är murade av kalksten i skalmursteknik. Kyrkan är putsad och avfärgad i vitt och runt kyrkan löper en sockel.

Inne i kyrkan finns en dopfunt i grå gotländsk kalksten från 1100-talets slut eller 1200-talets början.

Tidigare undersökningar

Ragnhild Boström undersökte Långlöts kyrka 1969. Koret undersöktes men vad man kan utläsa av ritningar och text i boken *Långlöts kyrkor* (Boström 1973) så gjordes ingen undersökning av den nu aktuella ytan. Förutom lämningar efter kyrkans äldre faser upptäcktes och undersöktes bl a fem gravar framme i koret.

År 2002 gjordes en arkeologisk för och slutundersökning i den västra delen av kyrkan då man på grund av mögelproblem dammsög bort de lösa massorna under det nuvarande trägolvet. Då blottades delar av ett stengolv i långhusets sydvästra hörn. Golvet samt en trolig gravhäll dokumenterades men inga ytterligare ingrepp gjordes. Vid samma tillfälle rensades ett cirka 3,5 meter långt parti av den medeltida norra långhusmuren fram. Muren visade sig vara så hårt nerriven att det inte fanns några spår av en eventuell nordportal kvar (Blohmé 2006).

Vid öppnande av golvet framme i koret år 2007 återfanns, direkt under det borttagna golvet, de skelett som påträffats och undersöktes redan år 1969. Skeletten hade efter överenskommelse mellan Ragnhild Boström och dåvarande kyrkoherden Lundmark lagts tillbaka under korgolvet där de hittats (se anteckningar av J Westergren, KLM dnr 32-816-06). Skeletten lades även nu tillbaka efter kontroll att de inte kunde skapa mer problem med mögellukt. Platserna dokumenterades genom inritning på skiss och fotografering.

Genomförande och resultat

Förundersökningen genomfördes som schaktövervakning. Området som skulle schaktas ner var ungefär 7 x 3 meter stort. Borttagandet av massorna skedde genom handgrävning med skyffel och de massor som inte gick att lägga i håligheter inne i kyrkan transporterades ut med hjälp av skottkärra.

Massorna som togs bort bestod av ras/rivningsmassor från den tidigare kyrkan på platsen innan den nuvarande uppfördes. Till största delen var stora stenar, främst kalkstenar, kalkbruk och inslag av tegelpannor. Ytan schaktades av mellan 0,2 - 0,3 meter.

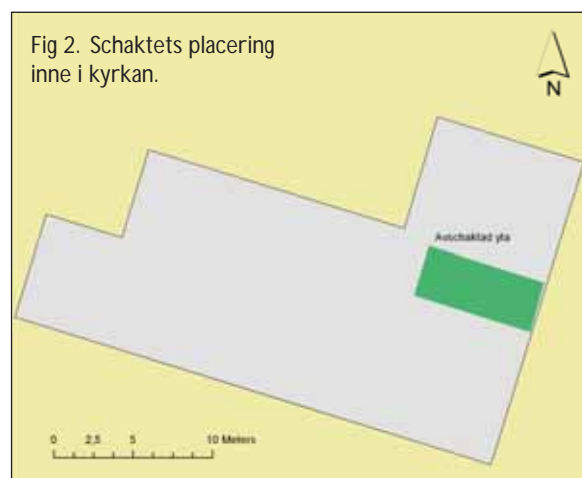

Fig 3. Platsen innan borttagandet av massor.

Tolkning och åtgärdsförslag

Då man endast tog bort en mindre mängd massor kom man aldrig ner på de nivåer som eventuellt skulle kunna innehålla konstruktioner eller lager från den medeltida kyrkan eller

kyrkogårdsjord. Inga ytterligare antikvariska insatser krävs därför vid uppförandet av det nya golvet i den här delen av kyrkan.

Fig 4. Platsen efter borttagandet av de lösa massorna. På plintarna till höger i bild skall den nya golvkonstruktionen vila på.

Referenser

Blohmé, M. 2006. *Långlöts kyrka 1:1. Arkeologisk undersökning 2002*. Nationella rapportprojektet 2006

Boström, R. *Långlöts kyrkor. Sveriges kyrkor. Öland*. Stockholm 1973

Westergren, J. Anteckningar från möte. KLM dnr. 32-816-06

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-2440-09

Kalmar läns museums dnr: 33-141-09

Projektnummer KLM: 09/25

Uppdragsgivare: Norra Ölands kyrkliga samfällighet

Landskap: Öland

Kommun: Borgholm

Socken: Långlöt

Fastighet: Långlöt kyrka

Fornlämningsnr: -

Ekonomisk karta: 4H 8b Långlöt

X koordinat: 6290614

Y koordinat: 1556270

M ö h: 15 möh

Fältarbetstid: 2009-06-26

Antal arbetsdagar: 1 dag

Maskintid: 0 timmar

Personal: Cecilia Ring

Foto, Du nr: Du 147_1-5

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Fotolista digitala bilder**Landskap:** Öland**Socken:** Långlöt**Fastighet:** Långlöt kyrka

Förundersökning 2009

DU 147

Nr	Motiv	Från	Datum
1	Översikt innan bortförandet av massor	SV	2009-06-25
2	Under arbetets gång	SV	2009-06-25
3	Under arbetets gång	SV	2009-06-25
4	Under arbetets gång	SV	2009-06-25
5	Ytan färdigschaktad ner till rätt nivå. Plintarna till höger i bild visar golvetns nivå	SV	2009-06-25

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se